

TRGOVAČKI SUD, Le Havre

Presuda od 21.XII 1965.

S.A.R.L. Les Fils de Felix Saier
c/a Cie Française des Extraits
(Maison Westphalen)

Čarter-partija - Ako čarter-partiju nije potpisala jedna stranka, smatra se nepostojećom pa i kad ju je stranka, koja ju nije potpisala, primila bez prigovora i na temelju nje izvršila ugovor - U ovom slučaju ugovor treba prosudjivati prema onome o čemu su se stranke izvan čarter-partije sporazumjele

Tužitelj je naručitelj prijevoza i krcatelj, a tuženik je brodar. Prema navodima tužbe brodar nije ukrcao ugovorenu količinu žitarica i time je tužitelju prouzrokovao štetu u odnosu na njegovoga kupca, jer mu nije dobio potpunu ugovorenu količinu robe. Za ovaj spor relevantno činjenično stanje je slijedeće:

Tužitelj je preko svoga agenta zatražio od brodara brod za prijevoz žitarica. Brodarov agent je na to odgovorio teleksom slijedećeg sadržaja: "Nudimo sigurno Brevement 630 long tona rasuto, u vrećama najviše 10% Rouen/Preston 12/16 oktobra 24 sata ukrcaj/iskrcaj 36 sati (nereversibilno) fios čarter synacomex". Na temelju toga teleksa naručiteljev špediter je sastavio čarter-partiju synacomex u kojoj je među ostalim brisao odštampanu klauzulu "5% više ili manje prema opciji zapovjednika". Ovu ispravu je brodarov agent primio, ali ju nije potpisao niti vratio, upravo radi brisane klauzule. Brod je ukrcao ukupno 622.300 kg žitarica, i time je za tužitelja nastala gore navedena šteta.

Stranke su spor iznijele pred arbitražu koja je odbila tužbeni zahtjev zauzevši, među ostalim, stajalište da čarter-partija koju nije potpisao brodar ne predstavlja sporazum među strankama.

Spor je došao pred redovni sud koji je zauzeo isto stajalište kao i arbitraža i to iz slijedećih bitnih razloga:

Tužitelj navodi da je tuženik ne samo bez prigovora primio od njega redigiranu i potpisanu čarter-partiju, nego je i ugovor izvršio. Osim toga i teretnica se poziva na uvjet čarter-partije. Sve ovo dovodi do zaključka da su se stranke sporazumjele o uvjetima čarter-partije koju je redigirao tužitelj.

Sud je utvrdio da brod nije mogao, s obzirom na svoje nadvodje i zalihe, ukrcati više nego što je ukrcao. Čarter-partija koju nije potpisao brodar nepostojeća je. Ni je se prema tome naručitelj mogao pozivati na formular u kojemu je brisao gore spomenutu klauzulu. Odnos među strankama treba dakle da bude prosudjivan prema ponudi koju je brodarov agent dostavio tužiteljevu zastupniku putem teleksa, jer tužitelj nije dokazao da je brodar dao svoj pristanak na brisanje spomenute klauzule. Budući da je na temelju originalnog formulara čarter-partije brodar imao pravo ukrcati 630 tona tereta, 5% više ili manje prema njegovoj opciji, a kako je ukrcao 622.300 kg, to znači da nije prekršio ugovornu obvezu, jer je mogao ukrcati prema klauzuli ugovora i 598.900 kg.

(DMF 1967, str.427)

B.J.

Bilješka. - Francuska judikatura stoji na stajalištu da je za valjanost čarter-partije potreban potpis obiju stranaka. Prema našem ZOUIPB i Općim uzancama za promet robom za naše pravo takvo stajalište ne bi se moglo zastupati. Dovoljan bi bio i potpis samo jedne stranke, ukoliko sami sukontrahenti nisu uvjetovali valjanost posla pismenom formom. Ovo naravno svagda samo u odnosima između stranaka koje su ugovor sklopile. Što se tiče trećega zakonitog imaoca teretnice koja se poziva na klauzule čarter-partije, čini nam se da bi on mogao opravdano prigovarati da čarter-partiju nisu potpisale obje stranke. To proizlazi iz prirode teretnice kao vrijednosnog papira, dakle skripturnog akta.

U situaciji o kojoj se raspravlja u gornjoj presudi mogu se naći i naši sudovi. Čini nam se da bi se u okviru našega prava moglo zastupati i drugo stajalište. Ako se već zauzelo stajalište da je od jedne stranke redigirana čarter-partija nepostojeća, treba, kao što je učinio sud u gornjoj presudi, ići u ispitivanje onoga o čemu su se stranke stvarno sporazumjele. Prema našem pravu na brodarovu ponudu naručitelj je, mijenjajući uvjete ponude, odgovorio protuponudom. Kod toga je važno na koji način je brodar reagirao u odnosu na protuponudioca, tj. naručitelja. S ovog stajališta je bitno da odnosni formular brodarov agent nije uopće vratio, nego je dapače i izvršio ugovor. Činjenica da formular čarter-partije pod ovim okolnostima brodar nije potpisao je irelevantna. Bila bi važna da je brodar nepotpisani formular vratio naručitelju. Čini nam se da bi prema našem pravu trebalo zaključiti da je brodar kad je primio redigirani formular i njega zadržao, pa i izvršio ugovor bez protesta, pristao konkludentno na naručiteljevu protuponudu.

B.J.